

NOVIČE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII.

V Ljubljani v saboto 14. julija 1855.

List 56.

Nekaj od vinoreje v avstrijskem cesarstvu.

Gosp. A. Schwarzer na Dunaji, ki se veliko poganja, da bi spravil avstrijske vina k časti tudi v tujih deželah, — ki je potoval v Ameriko in tam osnoval kupčijo z vinom iz doljne Austrije in Ogerskega, — on ki je obhodil veliko sveta, kjer se vino pride luje, in mnogo dežel, kjer se mnogoverstne vina prodajajo, je z odkritoserčno besedo v poslednjem zboru dunajske kmetijske družbe razložil vzroke: zakaj vinoreja in vinokupčija v vsem našem cesarstvu niste na tisti stopnji, na kateri bi lahko bile, ako bi se vinorejci, vinokupci in vlada združili in bi vsak za svoj del pripomogel k obilnemu pridelku dobrega vina in k polajšanji prodaje.

Gosp. Schwarzer je govoril sicer le od vina iz doljne Austrije in Ogerskega, in je odkril napčnosti vinorejske teh dežel. Čujmo, kaj je rekel, in sodimo, ali smo po Štajarskem, Krajskem, Terzaškem in Goriškem kaj na boljsem od unih dežel.

„Z žlahno terto“ — pravi — „še ni vse opravljeno; um in trud mora tudi svoje storiti. Stara navada je (in navada je železna srajca), da je tergatev vsako leto ob svojem času in ob ravno tistem času za manjšo ali večjo okolico dežele. Pri vsakem drugem sadu, preden se iz polja ali verta spravlja, se gleda na to: ali je zrel ali ne. Pri naj žlahnejšem sadu — to je, pri grojzdji — je pa ljudem naj manj za to mar. Kadar je prišel navadni čas tergateve, se terga in bere, kar je Bog dal, in nobeden ne gleda na to: kakošen je grojzd. Da se grojzdje ravno tako izbirati dá, kakor vsak drug sad, in da se nezrelo, gnjilo ločiti dá od zrelega, zdravega, ali da bi se moglo tudi večkrat tergati — to je dosihmal le malo komu namisel prišlo, in če je kdo tudi že kadaj mislil na to, se vendar ni mogel kaj tacega lotiti, češ, kdo se bo dvakrat ali celo trikrat ukvarjal s tem! In vendar je znano, da noben sad ne zori tako mnogoverstno, kakor ravno grojzdje, — pleme in starost terte, lega vinograda in še marsikaj družega dela o tem velike razločke; tudi na eni terti zorijo spodnji grojzdi tikoma tal popred kakor zgornji. Če so spodnji grojzdi popolnoma zreli in za tergatev pripravni, še le zgornji začenjajo zoriti, — kadar so pa že ti zreli, so uni že manj ali bolj gnjili. Kdor pa hoče pridelati žlahno vino, mora tergati do dobrega zrelo grojzdje, ne prezrelega ali že gnjilega. Kakor pa naši vinorejci zdaj skor sploh ravnajo, ne more biti pridelk tako žlahen, kakor bi lahko bil, zakaj kjer se meša dobro in slabo, kislo in sladko, zdravo in gnjilo — tam tudi v dobrih letinah ne more biti žlahna kapljica, če je tudi terta žlahna, lega prava, zemlja dobra. Če bi kdo na dobiček porajtal, bi ga ne strašil trud, ako bi pervikrat potergal le to, kar je popolnoma zrelega in iz tega prešal vino, pozneje pa bi tergal vdrugič in spet vino prešal. Po družih deželah že zdavnej ravnajo tako, in posebno vinorejci ob Rajnu si napravljajo na to vižo svoje žlahne vina“.

Gospodarske skušnje.

Kompost ali mešani gnoj.

Če človek pride na kmečko dvorišče, vidi pri pridnem kmetu velik kúp živinskega gnoja, malokterikrat pa kúp komposta ali mešanega gnoja, čeravno se ta še lože napravi kot uni, in ga tudi v tem prekosi, da delj časa zaleže na njivi kakor uni. Vsak moder kmet naj bi si napravil kúp mešanega gnoja! Na dvorišču in kje drugod, kakor mu bolj kaže, naj spravlja smeti, ostanjke vsake baže, blato iz grabnov ali ceste, žaganje, saje, pepel in sto družih zaverženih reči na kúp. Če vsak dan od vsacega tega le en funt nabere, bo zneslo to čez leto veliko centov in po vrednosti veliko goldinarjev. Zgoraj na kupu naj se naredi globina in v to naj vlije vsak dan gnojnice ali kake druge mlakuže. Če ta kúp čez leto kake trikrat premeče, da se vse dobro pomeša, si bo naredil gnoj, ki je za vsak svet zlatega dnarja vreden. Truda ne bo imel veliko, dobička pa dosti.

Deželne komisije zastran služnosti ali servitutov.

(Konec.)

Za Koroško.

Za predstojnikovega namestnika je izvoljen predsednik zakladnega vodstva zemljišne odveze Jož. Koschaker, — izmed političnih vradnikov: za stanovitne komisijne ude: deželnega svetovavca viteza Karola Gold-a, okrajnega predstojnika Janeza Fischer-ja in vladnega koncipista Aug. baron Aichelburg-a, — za namestnika: vladnega tajnika viteza Reinh. Buzzi-a, — izmed sodniških vradnikov: za stanovitnega komis. uda: svetovavca deželne sodnije Karola Glass-a, za uda pomnožene dežel. komisije: svet. dež. sodnije žl. Jož. Hueber-ja in Jož. Feischinger-ja, za namestnika: adjunkta dež. sodnije Jan. Drasch-a; — za zastopnike posestnikov služnih zemljiš: za stanovitna uda: grajšaka žl. Antona Canal-a in škofijskega inšpektorja Kirsch-a, za namestnika: grajšaka Ed. Gantschnigg-a; — za zastopnike vživavcov služnih pravic: za stanovitna uda: župana iz Niederdörfel-a Janeza Sargo in notarja in posestnika dr. Herm. Mörtlitsch-a v Volkovcu, za namestnika: župana Janeza Herndl-a.

Za Terzaško in Goriško.

Izmed političnih vradnikov: za stanovitne ude: svetovavca dež. pogl. viteza Janeza Bosizio, okrajna poglavarja Janeza Beck-a in Fr. Grossman-a, za namestnika: tajnika dež. pogl. Jak. Pallna; — izmed sodniških vradnikov za stanovitnega uda: svetovavca terzaške tergovske kupčije dr. K. Porenta, za ude pomnožene dež. komisije: svetovavca dež. nadsodnije baron Karola Codelli-a in svet. dež. sodnije Aug. Peschle-a, za namestnika: svet. dež. sodnije Fr. Ostrogovič-a, — za zastopnike služnih zemljiš: za stanovitna uda: predsednika kmetijske družbe goriške Jož. Persa, in gojzdnarja in prihodarja Jož. Koller-a, — za namestnika: grajšaka markija Jož. Gravisi-a, — za zastopnike vživavcov služnih pravic: za stanovitna uda: Tomaža Mlekuž-a v Bovcu, in posestnika dr. Egida